

Överskottsinformation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition Överskottsinformation vid användning av hemliga tvångsmedel m.m. (prop. 2004/05:143). I propositionen föreslås en reglering av de brottsförebyggande myndigheternas användning av sådan överskottsinformation som kommer fram vid användning av hemliga tvångsmedel. Regeringen föreslår att överskottsinformation om annat än det som låg till grund för beslutet om hemliga tvångsmedel skall få användas för att utreda andra brott. När det gäller överskottsinformation om mindre allvarliga brott föreslås dock att förundersökning eller motsvarande utredning skall få inledas bara om det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter eller om det finns särskilda skäl. Regeringen föreslår också vissa ändringar i bestämmelserna om förfarandet rörande upptagningar eller uppteckningar från hemlig tvångsmedelsanvändning. Dessutom föreslås en ändring i vapenlagen som gäller vapen som företrädare för en annan stats myndighet medför vid resa för tjänsteändamål genom Sverige.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Utskottet behandlar också tre motioner som väckts med anledning av propositionen, två motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse 2004/05:36 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning samt tolv motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker samtliga motioner.

I ärendet finns nio reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Begränsning av rätten att använda överskottsinformation.....	7
Lagförslagen såvitt avser begränsning av användningen av överskottsinformation.....	8
Lagförslagen i övrigt.....	10
Överskottsinformation vid öppna tvångsmedel.....	11
Underrättelse om hemlig övervakning.....	12
Rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel.....	13
Buggning.....	14
Lagreglering av vissa arbetsmetoder.....	15
Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte.....	16
Åtgärder mot terrorism.....	17
Reservationer.....	19
1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (mp).....	19
2. Begränsning av användningen av överskottsinformation, punkt 2 (m)...	20
3. Begränsning av användningen av överskottsinformation, punkt 2 (kd)..	21
4. Överskottsinformation vid öppna tvångsmedel, punkt 4 (m).....	22
5. Underrättelse om hemlig övervakning, punkt 5 (v, mp).....	22
6. Rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel, punkt 6 (mp).....	23
7. Buggning, punkt 7 (m, fp, kd, c).....	23
8. Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte, punkt 9 (m, fp, c).	24
9. Åtgärder mot terrorism, punkt 10 (v, mp).....	25
Särskilt yttrande.....	26
Lagreglering av vissa arbetsmetoder, punkt 8 (v)	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	27
Propositionen.....	27
Följdmotioner.....	27
Motioner väckta med anledning av skr. 2004/05:36.....	27
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	28
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	30
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag.....	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju27 yrkande 2, 2004/05:Ju29 yrkande 1, 2004/05:Ju49 yrkande 1 och 2004/05:Ju412 yrkande 18.

Reservation 1 (mp)

2. Begränsning av användningen av överskottsinformation

Riksdagen antar regeringens lagförslag såvitt avser 27 kap. 23 a § rättegångsbalken, 6 a § lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning och 21 a § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:143 i denna del och avslår motionerna 2004/05:Ju47 yrkande 1 och 2004/05:Ju48.

Reservation 2 (m)

Reservation 3 (kd)

3. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, lag om ändring i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning, lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll och lag om ändring i vapenlagen (1996:67) i den mån de inte omfattas av mom. 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:143 i denna del.

4. Överskottsinformation vid öppna tvångsmedel

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju47 yrkande 2.

Reservation 4 (m)

5. Underrättelse om hemlig övervakning

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju317 yrkande 3.

Reservation 5 (v, mp)

6. Rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju49 yrkande 2.

Reservation 6 (mp)

7. Buggning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju29 yrkande 2, 2004/05:Ju347, 2004/05:Ju412 yrkande 15, 2004/05:Ju465 yrkande 8 och 2004/05:Ju489 yrkandena 20 och 21.

Reservation 7 (m, fp, kd, c)

8. Lagreglering av vissa arbetsmetoder

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju211, 2004/05:Ju212 och 2004/05:Ju317 yrkande 1.

9. Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju352 yrkande 4.

Reservation 8 (m, fp, c)

10. Åtgärder mot terrorism

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju317 yrkande 2.

Reservation 9 (v, mp)

Stockholm den 24 maj 2005

På justitieutskottets vägnar

Britta Lejon

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Sandgren (s), Helena Frisk (s), Peter Althin (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Cecilia Magnusson (m), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Ulla Wester (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag om reglering av s.k. överskottsinformation. Buggningsutredningen överlämnade i mars 1998 sitt betänkande Om buggning och andra hemliga tvångsmedel (SOU 1998:46). Utredningens förslag behandlades i lagrådsremissen Hemlig avlyssning m.m. I sitt yttrande över förslaget uttalade Lagrådet att en förutsättning för att införa hemlig avlyssning var att användningen av överskottsinformation reglerades. Våren 2002 uppdrogs åt en särskild utredare att utarbeta ett förslag till reglering av överskottsinformation, och i mars 2003 överlämnades departementspromemorian Överskottsinformation (Ds 2003:13) som ligger till grund för regeringens nu aktuella förslag.

Förslaget i den del som gäller ändringar i vapenlagen har sin grund i en skrivelse från Rikspolisstyrelsen med avsikt att underlätta för danska polisen att föra vapen genom Sverige för tjänstgöring på Bornholm.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet, som haft vissa synpunkter. Regeringen har inte följt synpunkterna.

Lagförslagen finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en reglering av de brottsbekämpande myndigheternas användning av överskottsinformation som framkommer vid användning av hemliga tvångsmedel. Det föreslås att överskottsinformation om ett annat brott än det som låg till grund för beslutet om hemliga tvångsmedel normalt skall få användas för att utreda det andra brottet. När det gäller överskottsinformation om mindre allvarliga brott föreslås dock att förundersökning eller motsvarande utredning skall få inledas på grund av informationen bara om fängelse i ett år eller därutöver är föreskrivet för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter eller om det finns särskilda skäl.

Uppgifter om förestående brott föreslås få användas för att förhindra brott.

Vidare föreslås i propositionen att uppgifter som är av betydelse för att förhindra brott skall få bevaras så länge det behövs för att förhindra brott samt att bestämmelserna i rättegångsbalken om förfarandet rörande upptagningar och uppteckningar inte skall hindra att brottsutredande myndigheter behandlar upptagningar och uppteckningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag, t.ex. i polisdatalagen (1998:622).

Slutligen föreslår regeringen en ändring i vapenlagen (1996:67) som innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att lagen inte skall gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som företrädare för en annan stats myndighet medför vid tjänsteändamålsresa genom Sverige.

Utskottets överväganden

Begränsning av rätten att använda överskottsinformation

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker en motion om avslag på propositionen. Vidare avstyrks två motioner om ökade respektive mer begränsade möjligheter att använda överskottsinformation än de regeringens lagförslag innebär. Dessutom avstyrks tre äldre motioner om behovet av lagreglering i fråga om överskottsinformation.

Jämför reservationerna 1 (mp), 2 (m) och 3 (kd).

Inledning

Med överskottsinformation avses i detta sammanhang uppgifter om brottslig verksamhet som kommer fram vid användning av hemliga tvångsmedel och som inte har något samband med det brott som legat till grund för tvångsmedelsbeslutet. Uppgifterna kan dock i stället vara av betydelse för utredningen av ett annat brott eller för att förhindra nya brott. I dag är det inte generellt reglerat i lag i vad mån sådan överskottsinformation får utnyttjas. Att det inte finns bestämmelser som uttryckligen reglerar användningen av överskottsinformation innebär dock inte att frågan kan sägas vara helt oreglerad. Det finns bestämmelser om skyldighet att använda uppgifter om brott. Det gäller bestämmelser om rapporteringsskyldighet i bl.a. polislagen (1984:387) om skyldighet att inleda förundersökning och i rättegångsbalken om åtalsplikt. Vidare finns bestämmelser som kan begränsa de brottsutredande myndigheternas möjligheter att använda överskottsinformation bl.a. i rättegångsbalken i fråga om upptagningar och uppteckningar och i personuppgiftslagen i fråga om automatiserad behandling av personuppgifter, samt om sekretess och om utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet i bl.a. sekretesslagen och polisdatalagen.

Regeringen föreslår i propositionen att det införs en ny paragraf i 27 kap. rättegångsbalken – 23 a § – med innebörden att om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram överskottsinformation får uppgifterna användas för att utreda det brott överskottsinformationen gäller. Bestämmelserna i den föreslagna nya paragrafen innehåller även vissa begränsningar för inledande av förundersökning eller annan liknande utredning. Bara om det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter eller om det finns

särskilda skäl får uppgifterna läggas till grund för inledande av förundersökning eller motsvarande utredning. Uppgifter om förestående brott får användas för att förhindra brott.

Motsvarande bestämmelser föreslås föras in i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning (6 a §) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll (21 a §).

Lagförslagen såvitt avser begränsning av användningen av överskottsinformation

I motion Ju49 (mp) begärs att propositionen avslås. Det anförs att det mot bakgrund av bl.a. EU:s terroristlagstiftning och förslagets generella räckvidd finns risk för att överskottsinformationen används för syften och former som inte var avsedda och som innebär risker för minskad rättssäkerhet och integritetskränkningar.

I motionerna Ju27 (kd), Ju29 (c) och Ju412 (fp) begärs tillkännagivanden till regeringen om lagreglering av användningen av överskottsinformation.

Lagrådet angav våren 2000 med anledning av lagrådsremissen Hemlig avlyssning m.m. att det var en stor brist att användningen av överskottsinformation då inte föreslogs bli lagreglerad. Lagrådet konstaterade att det i viss utsträckning redan fanns bestämmelser som begränsar användningen av information för annat än det ändamål för vilket den inhämtats och som bygger på internationella konventioner om samarbete på brotts- och skatteområdena. Effektivitetsskäl kunde visserligen enligt Lagrådet åberopas för att polis och åklagare inte skall vara förhindrade att använda överskottsinformation vid utredning av brott. Rättssäkerhetsskäl talar emellertid i motsatt riktning. Lagrådet ansåg att en lagreglering av hanteringen av överskottsinformation dessutom kunde vara ett krav enligt artikel 8 i Europakonventionen.

Frågan om lagreglering av användningen av överskottsinformation har återkommande under en följd av år, senast våren 2004 (bet. 2003/04: JuU14), behandlats av utskottet, som avstyrkt motionsyrkanden om lagreglering med hänvisning till det utrednings- och beredningsarbete som ligger bakom den nu aktuella propositionen.

Utskottet ser med tillfredsställelse på att det nu lagts fram ett förslag om lagreglering av användningen av överskottsinformation. Enligt utskottets mening saknas anledning att av rättssäkerhets- och integritetsskäl ytterligare avvakta med en lagreglering av frågan. Utskottet avstyrker följaktligen motion Ju49 (mp) vari begärs avslag på propositionen. Genom att regeringen nu lagt fram ett förslag som innebär lagreglering av användningen av överskottsinformation får motionerna Ju27, Ju29 och Ju412 i här aktuella delar anses tillgodosedda och avstyrks därför.

I motion Ju48 begärs en mer begränsad möjlighet att använda överskottsinformation genom att förundersökning inte skall få inledas på grunden särskilda skäl.

Regeringens förslag innebär att förundersökning skall få inledas på grund av överskottsinformation om brottet har en viss svårhetsgrad eller om det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl får enligt regeringen anses föreligga när det finns ett väsentligt allmänt intresse som talar för att brottet utreds och åtal kommer till stånd, som vid fall av övergrepp i rättsak, falsk angivelse och förgripelse mot tjänsteman. I vissa undantagsfall kan det enligt regeringen vara särskilda skäl för att inleda en förundersökning om polisen utifrån sin erfarenhet på goda grunder misstänker att det begåtts ett betydligt allvarligare brott än det som de ursprungliga uppgifterna gav misstanke om.

Utskottet delar regeringens bedömning av att det behövs sådana möjligheter. Utskottet är således inte berett att förorda en sådan begränsning av möjligheterna att använda överskottsinformation för att inleda förundersökning m.m. som det skulle innebära om grunden särskilda skäl utgick. Motion Ju48 avstyrks därför.

I motion Ju47 (m) begärs att regeringens förslag avslås såvitt avser de angivna begränsningarna av rätten att använda överskottsinformation. I motionen hänvisas till Lagrådets yttrande och till att den föreslagna begränsningen skulle skapa ett irrationellt och ur många perspektiv orättvist rättsväsende.

Lagrådet har ifrågasatt om de skäl som åberopades i lagrådsremissen för undantagen avseende mindre allvarliga brott är tillräckliga mot bakgrund av de tillämpningsproblem som kunde förutses. De skäl som hade angetts utgjordes av allmänna rimlighetssynpunkter samt det förhållandet att det inte tycktes finnas något allmänt behov hos de brottsbekämpande myndigheterna att använda överskottsinformation som bevis. Det låg enligt Lagrådet nära till hands att anta att det sistnämnda förhållandet har samband med att polisen inte har resurser att utreda mindre allvarliga brott.

Regeringen anser emellertid att övervägande skäl talar för att begränsa användningen av överskottsinformation vid utredning om mindre allvarliga brott och hänvisar till de skäl som anges i promemorian Överskottsinformation (Ds 2003:13). I promemorian framhölls att det under utredningen hade framkommit att det inte fanns något behov hos de brottsutredande myndigheterna av att generellt använda överskottsinformation. Som grund härför hade angetts framför allt resursskäl men även att det allmänt sett och från olika utgångspunkter inte upplevs som rimligt att åberopa ett inspelat telefonsamtal för att styrka exempelvis ett snatteri eller en ringa misshandel. Saken hade i något sammanhang uttryckts så att det finns en etisk gräns för när användning bör komma i fråga. Utredaren konstaterade att frågan om användning av överskottsinformation som bevisning i viss mån är kontro-

versiell och att det från olika håll hävdas att viss restriktivitet under alla förhållanden bör iakttas och att det ibland kan finnas skyddsintressen som bör beaktas även om de inte är särskilt påfallande.

Utskottet delar regeringens bedömning att det inte kan anses vare sig rimligt eller ändamålsenligt att generellt tillåta att överskottsinformation används vid utredningen av mindre allvarliga brott. Utskottet gör inte heller någon annan bedömning än regeringen när det gäller risken för tillämpningsproblem, som enligt propositionen torde vara liten. Motion Ju47 i denna del avstyrks.

Utskottet anser följaktligen att övervägande skäl talar för att det i lagregleringen införs en begränsning av användningen av överskottsinformation på det sätt regeringen föreslagit. Regeringens förslag såvitt avser 27 kap. 23 a § rättegångsbalken, 6 a § lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning och 21 a § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll tillstyrks.

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag också i övrigt.

Regeringen föreslår ändringar i rättegångsbalken, lagen om hemlig kameraövervakning och lagen om särskild utlänningskontroll när det gäller förfarandet rörande upptagningar eller uppteckningar som härrör från hemlig tvångsmedelsanvändning. De delar av upptagningar eller uppteckningar som inte rör brott som har föranlett en hemlig avlyssning men som är av betydelse för att utreda annat brott skall bevaras till dess förundersökningen om det andra brottet lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, när målet avgjorts slutligt. Därefter skall uppgifterna förstöras. Ändringarna innebär också att i de delar upptagningarna och uppteckningarna är av betydelse för att förhindra förestående brott skall de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. Det föreslås också en undantagsregel som innebär att de brottsutredande myndigheterna får behandla uppgifter från upptagningar och uppteckningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag.

Regeringens lagförslag innehåller vidare ett förslag till ändring i vapenlagen (1996:67) mot bakgrund av att Rikspolisstyrelsen påtalat att den danska polisen har behov av att föra vapen som skall användas vid tjänstgöring på Bornholm genom Sverige. Enligt regeringens lagförslag bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att vapenlagen inte skall gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som en företrädare för en annan stats myndighet medför vid resa för tjänstereseändamål genom Sverige. Enligt gällande bestämmelse i 11 kap. 1 § vapenlagen får regeringen meddela föreskrifter om att vapenlagen inte skall gälla i fråga om skjutvapen och

ammunition som en annan stats myndighet medför vid tillfällig tjänstgöring i Sverige. Den bestämmelsen tar dock inte sikte på de fall då utländska tjänstemän har behov av att medföra vapen genom Sverige för tjänstgöring i en annan del av sitt land eller i ett annat land. Bemyndigandet i 11 kap. 1 § föreslås därför utvidgas.

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag också i dessa delar.

Överskottsinformation vid öppna tvångsmedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om reglering av överskottsinformation även vid öppna tvångsmedel.

Jämför reservation 4 (m).

I motion Ju47 (m) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag till reglering av användningen av överskottsinformation vid öppna tvångsmedel. Såväl rättstillämpningen som lagstiftningen blir nu enligt motionen ofullständig och haltande.

I den promemoria som ligger till grund för regeringens förslag behandlades endast sådan överskottsinformation som kommer fram vid användning av hemliga tvångsmedel. Flera remissinstanser har pekat på behovet av lagreglering av användningen av öppna tvångsmedel. Lagrådet har ansett det mindre tillfredsställande att den föreslagna lagregleringen omfattar överskottsinformation vid vissa tvångsmedel men inte sådan information vid exempelvis brevöppning och husrannsakan. Ett liknande integritetsintresse som vid hemliga tvångsmedel torde enligt Lagrådet kunna åberopas i dessa fall.

Regeringen hänvisar bl.a. till att Europadomstolens praxis avseende artikel 8 Europakonventionen i detta hänseende rör användning av hemliga tvångsmedel och pekar på att det är vid användandet av hemliga tvångsmedel som integritetsintresset tydligast gör sig gällande. Till detta kommer att det nu saknas beredningsunderlag för att här överväga en utsträckning också till öppna tvångsmedel.

Som regeringen framhåller är det mest angeläget att reglera användningen av sådan överskottsinformation som framkommit vid användningen av hemliga tvångsmedel. Utskottet förutsätter att regeringen i sin sedvanliga uppföljning av lagstiftningen uppmärksammar frågan om det behövs ytterligare reglering. Utskottet anser mot denna bakgrund inte att det nu behövs ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Motion Ju47 i denna del avstyrks.

Underrättelse om hemlig övervakning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till tidigare utredningsarbete ett motionsyrkande om underrättelse i efterhand till dem som utsatts för hemlig övervakning.

Jämför reservation 5 (v, mp).

I motion Ju317 (v) begärs att det införs regler om plikt att underrätta personer som utsatts för hemlig övervakning.

Ett system med offentliga ombud i ärenden om hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning infördes den 1 oktober 2004. Det offentliga ombudet skall bevaka enskildas integritetsintressen i ärenden om hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning. Ombudet har rätt att ta del av vad som förekommit ärendet, yttra sig i ärendet och överklaga domstolens beslut.

Bakom det nya systemet med offentliga ombud låg Buggningsutredningens förslag Om buggning och andra rättsmedel (SOU 1998:46). Utredningen framhöll att det kanske viktigaste argumentet för att införa ett underrättelseförfarande ligger på det rent principiella planet, dvs. att det i en rättsstat är rimligt att den som har varit föremål för ett integritetskränkande tvångsmedel i efterhand i princip skall underrättas om det. Från mera praktiska utgångspunkter förhöll det sig enligt utredningen onekligen så att de viktigaste och mest effektiva rättssäkerhetsgarantierna trots allt ligger i den domstolsprövning som alltid skall ske och i utredningens förslag om att det vid den prövningen skall medverka ett offentligt ombud, som har till uppgift att ta till vara den misstänktes intressen. Det offentliga ombudets medverkan innebär att det skapas ytterligare en viktig kontrollmekanism som – i motsats till ett underrättelseförfarande eller den granskning som JO eller JK kan utföra – har den fördelen att den verkar innan tvångsmedlet har beslutats eller i varje fall medan det pågår. Att i efterhand få reda på att man helt felaktigt har varit avlyssnad kunde enligt utredningen vara värdefullt, men skadan är ju då redan skedd. Bättre är naturligtvis om det tveksamma eller felaktiga beslutet om avlyssning aldrig meddelas eller om det upphävs så snart som möjligt. Enligt utredningens uppfattning skulle förslaget om offentligt ombud i detta avseende innebära en väsentlig förstärkning av den enskildes rättssäkerhet. Utredningen ansåg att en ordning med domstolsprövning och offentligt ombud torde tillgodose de krav som ställs i Europakonventionen. Sammanfattningsvis ansåg utredningen således att övervägande skäl talade mot att då föreslå en regel om underrättelseskyldighet. Frågan borde emellertid enligt utredningens mening övervägas på nytt i ett annat sammanhang.

I lagrådsremissen Hemlig avlyssning m.m. våren 2000 gjorde regeringen den bedömningen att det inte borde införas en lagstadgad skyldighet att underrätta den som varit föremål för ett hemligt tvångsmedel (s. 102 f.). Skälen för regeringens bedömning var flera, bl.a. att en underrättelse enbart skulle kunna lämnas i undantagsfall, annars skulle exempelvis polisens arbetsmetoder avslöjas och brottsutredningar försvåras, effektiviteten bli lidande och upplärningsprocenten gå ned. När det gäller Europakonventionen hänvisade regeringen till att underrättelseinstitutet endast torde vara en omständighet bland flera som Europadomstolen beaktar vid en prövning av om ett lands lagstiftning om t.ex. hemlig teleavlyssning innehåller tillräckliga rättssäkerhetsgarantier för att minimera risken för missbruk av tvångsmedlet. Lagrådet kommenterade inte underrättelsefrågan.

Buggningsutredningen och regeringen har således gjort ingående överväganden i frågan om införande av en underrättelseskyldighet om hemliga tvångsmedel och har därvid funnit att övervägande skäl talar mot införande av en sådan skyldighet. Utskottet är inte berett att nu göra andra bedömningar. Motion Ju317 i denna del avstyrks.

Rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till arbetet i Integritetsskyddskommittén ett motionsyrkande (mp) om effektiva rättsmedel vid användningen av överskottsinformation.

Jämför reservation 6 (mp).

I motion Ju49 (mp) begärs en utredning om medborgarnas möjligheter till effektiva rättsmedel vid användningen av överskottsinformation. Motionen hänvisar till artikel 13 Europakonventionen som stadgar att var och en skall tillerkännas rätten till effektiva rättsmedel. I rättssäkerhetens namn bör enligt motionen de individer som blir föremål för hemliga tvångsmedel i efterhand ges rättsliga medel att kräva upprättelse och skadestånd.

Enligt artikel 13 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna skall var och en vars i konventionen angivna fri- och rättigheter kränks ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet.

Integritetsskyddskommittén (Ju 2004:05) har i uppdrag (dir. 2004:51) att överväga om den befintliga lagstiftningen till skydd för den personliga integriteten behöver kompletteras med generellt tillämpliga bestämmelser, och i så fall lämna förslag till en sådan reglering. Det kan röra sig om straffbestämmelser eller skadeståndssanktionerade regler.

Enligt utskottets mening bör resultatet av Integritetsskyddskommitténs arbete avvaktas. Motion Ju49 i denna del avstyrks.

Buggning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker flera motionsyrkanden med krav på lagstiftning om buggning med hänvisning till att regeringen aviserat sin avsikt att på nytt överväga frågan.

Jämför reservation 7 (m, fp, kd, c).

I flera motioner begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om s.k. buggning. I motion Ju412 (fp) framhålls att modern teknik måste kunna ställas i brottsbekämpningens tjänst och att det skall vara tillåtet med buggning vid grov kriminalitet. Det måste dock alltid vägas mot den enskildes intresse av skydd för den personliga integriteten, och reglerna måste vara strikta. Åtgärden bör enligt motionen beslutas av domstol. Offentliga ombud bör finnas och samma regler gälla för hur överskottsinformation skall hanteras som vid hemlig teleavlyssning. Vidare bör frågan om underrättelse i efterhand övervägas.

I motion Ju465 (kd) begärs att regeringen lägger fram ett lagförslag med innebörden att buggning tillåts för att effektivare komma åt den grova kriminaliteten. Enligt motionen måste det dock dessförinnan klargöras hur risken för integritetskränkning bäst hanteras och hur man skall hantera inhämtat material som inte är av intresse för undersökningen.

I Ju29 (c) och Ju489 (c) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att buggning bör tillåtas vid misstanke om brott som kan föranleda minst fyra års fängelse. Enligt motionerna bör en noggrann avvägning göras mellan nytta och integritetskränkning, och offentliga ombud bör bevaka den enskildes intressen. I den sistnämnda motionen framhålls också att vissa yrkesgrupper, som präster, läkare, advokater och journalister, dock bör skyddas från buggning. I motion Ju489 framhålls att en möjlighet till buggning bör förenas med regler om förfarandet i fråga om överskottsinformation från avlyssningen.

I motion Ju347 (s) begärs ett tillkännagivande till regeringen om åtgärder mot grövre brottslighet, t.ex av den typ som prövas i Danmark när det gäller buggning m.m.

I lagrådsremissen om hemlig avlyssning m.m. föreslog regeringen bl.a. att buggning skulle införas som ett nytt hemligt tvångsmedel, benämnt hemlig avlyssning, vid vissa typer av brott och under vissa förutsättningar. Enligt förslaget skulle det också införas ett system med offentliga ombud i ärenden om hemliga tvångsmedel i syfte att öka enskildas rättsäkerhet. Förslaget byggde på Buggningsutredningens betänkande Om buggning och andra hemliga tvångsmedel (SOU 1998:46) och remissbehandlingen av detsamma.

Lagrådet gjorde bedömningen att hemlig avlyssning borde kunna godtas som nytt straffprocessuellt tvångsmedel med väsentligen det föreslagna tillämpningsområdet, om behovet var reellt och starkt. En förutsättning var

dock att tvångsmedelsanvändningen var förenad med tillräckliga rättssäkerhetsgarantier. En särskild fråga var behandlingen av s.k. överskottsinformation, dvs. uppgifter om t.ex. andra brott än det som föranlett tvångsmedlet. Lagrådet framhöll särskilt att frågan om överskottsinformation måste lösas; detta var enligt Lagrådet en förutsättning för att en lagstiftning om buggning skulle kunna godtas.

I propositionen Hemliga tvångsmedel – offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering (prop. 2002/03:74) hänvisade regeringen till den departementspromemoria som ligger till grund för den nu aktuella propositionen och framhöll att regeringen när detta förslag övervägts avser att på nytt överväga frågan om hemlig avlyssning.

När motsvarande yrkanden som de nu aktuella tidigare behandlats i utskottet har utskottet hänvisat till det pågående arbetet (se bet. 2002/03:JuU7 s. 22 f. beträffande buggning och bet. 2003/04:JuU2 s. 8 f. beträffande överskottsinformation).

Med anledning av vad som anges i motion Ju347 kan nämnas att det enligt en promemoria från Justitiedepartementet i augusti 2004 (Ju2004/7490/P) lämnats ett uppdrag att presentera förslag till lagstiftning om hur nuvarande bestämmelser om reella tvångsmedel kan användas för att förebygga eller förhindra allvarlig brottslighet.

Utskottet anser alltså att de aviserade övervägandena i Regeringskansliet när det gäller buggning bör avvaktas. Utskottet föreslår att motionerna Ju29, Ju347, Ju412, Ju465 och Ju489 i de här aktuella delarna avslås av riksdagen.

Lagreglering av vissa arbetsmetoder

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete avstyrker utskottet motionsyrkanden (v respektive m) om lagreglering av användningen av kroppsmikrofoner, inspelning av telefonsamtal, pejling, bild- och ljudövervakning i samband med gisslansituationer samt störning av mobiltelefoner.

Jämför särskilt yttrande (v).

I motion Ju317 (v) begärs att alla tvångsmedel som används i dag skall vara lagreglerade. De tvångsmedel som tas upp i motionen är användandet av dolda kroppsmikrofoner och inspelning av telefonsamtal där t.ex. en person som polisen anlitar deltar i samtalet. Enligt motionen strider förfarandet mot Europakonventionen eftersom det inte är reglerat i lag. Motionärerna nämner också pejling som används i syfte att följa ett fordon med hänvisning till att metoden under vissa omständigheter skulle kunna strida mot Europakonventionen.

I motion Ju211 (m) begärs förslag till lagändringar som möjliggör användning av bild- och ljudövervakning i samband med pågående brott, såsom gisslantagningssituationer, och i motion Ju212 (m) begärs ett förslag till lagändringar som möjliggör för polisen att störa ut mobiltelefontrafik i samband med akuta brottsituationer, som bombhot.

Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) avlämnade i augusti 2003 betänkandet Ökad effektivitet och rättssäkerhet i brottsbekämpningen (SOU 2003:74). I betänkandet behandlas bl.a. fyra olika tekniska metoder där lagreglering enligt utredningen bör övervägas, nämligen användning av handmanövrerade kameror, användning av dolda kroppsmikrofoner och inspelning av telefonsamtal samt positionsbestämning (pejling).

Dessa metoder har det gemensamt att de används utan uttryckligt lagstöd, vilket har kritiserats från olika håll. Stöd för att använda metoderna synes enligt BRU hämtas genom hänvisning till sedvanerätt eller med åberopande av att metoderna inte är uttryckligen förbjudna. Enligt betänkandet är en reglering av metoderna därför angelägen, inte minst från integritets- och rättssäkerhetssynpunkt. Bland annat mot bakgrund av innehållet i artikel 8 i Europakonventionen föreslås att myndigheternas användning av dessa metoder ges uttryckligt lagstöd i polislagen i de fall där metoderna används på ett vilseledande eller dolt sätt.

Förslagen är föremål för beredning i Justitiedepartementet.

Utskottet anser att resultatet av detta beredningsarbete bör avvaktas. Motionerna Ju317 och Ju211 i denna del avstyrks därför.

Den fråga om störning av mobiltelefontrafik som tas upp i motion Ju212 behandlas enligt uppgift för närvarande av BRU. Utskottet, som anser att denna behandling bör avvaktas, avstyrker motionen.

Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till att ett förslag i frågan remissbehandlats och för närvarande bereds i Regeringskansliet ett motionsyrkande (m) om lagändringar i syfte att ge polisen möjlighet att söka igenom fordon i jakt på vapen utan konkret brottsmisstanke.

Jämför reservation 8 (m, fp, c).

Enligt motion Ju352 (m) bör ändringar genomföras i polislagen i syfte att ge polisen möjlighet att söka igenom misstänkta personers fordon i jakt på illegala vapen även utan misstanke om att ett konkret brott begåtts.

Husrannsakan och kroppsvisitation kan ske i syfte att utreda brott. För sådana fall finns regler i 27 och 28 kap. rättegångsbalken. Motionsönskemålet tar emellertid sikte på fall där det inte finns någon konkret brotts-

misstanke, och åtgärderna avses vidtas i brottsförebyggande syfte. Husrannsakan och kroppsvisitation kan i viss utsträckning ske i sådant syfte. Regler om detta finns i polislagen (1984:387).

En polisman får enligt 19 § andra stycket första punkten nämnda lag kroppsvisitera en person i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken. Sistnämnda bestämmelse tar sikte på egendom som ännu inte kommit till brottslig användning men som ändå bör kunna förverkas eftersom det typiskt sett rör sig om hjälpmedel vid brott.

Utskottet har tidigare avstyrkt ett motionsyrkande motsvarande det nu aktuella (bet. 2003/04:JuU14). Utskottet delade motionärernas uppfattning att det är angeläget att det vidtas åtgärder för att förebygga spridningen av illegala vapen. Samtidigt ville utskottet påminna om att frågan gäller gränserna för polisens maktutövning gentemot medborgarna och att regeringsformen innehåller regler till skydd mot bl.a. kroppsvisitation och husrannsakan. Enligt utskottet krävdes med andra ord närmare överväganden innan en förändring genomförs.

Inom Justitiedepartementet har utarbetats en promemoria kallad En ny möjlighet för polisen att söka efter vapen och andra farliga föremål i fordon (Ju 2004/5742/PO). Promemorian har remissbehandlats och är för närvarande föremål för beredning.

Utskottet anser att detta beredningsarbete bör avvaktas. Motion Ju352 i denna del avstyrks följaktligen.

Åtgärder mot terrorism

Utskottets förslag i korthet

Utskottet, som bl.a. hänvisar till pågående utredningsarbete, avstyrker ett motionsyrkande (v) om att åtgärder som vidtagits i kampen mot terrorismen skall granskas i förhållande till de mänskliga rättigheterna.

Jämför reservation 9 (v, mp).

I motion Ju317 (v) begärs att de åtgärder som vidtagits i kampen mot terrorismen skall granskas i förhållande till mänskliga rättigheter. Enligt motionen tillkommer fler åtgärder i allt högre hastighet, och alltfler åtgärder som ibland kan tyckas mycket långt från terroristbekämpning drivs igenom i sakens namn. Motionärerna anger att det i andra EU-länder gått ännu längre. Det är enligt motionen en mycket olycklig utveckling att så

viktiga frågor som mänskliga rättigheter och integritet kommit i skymundan i denna process. Det behöver göras en utredning när det gäller mänskliga rättigheter och terroristlagstiftning i ett brett perspektiv.

Utskottet har tidigare avstyrkt ett motionsyrkande (fp) om vikten av att i det straffrättsliga samarbetet inom EU och med andra länder tillvarata olika rättssäkerhetsaspekter (bet. 2003/04:JuU16). Utskottet ansåg det som självklart att olika rättssäkerhetsaspekter, såsom skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, beaktas och tillvaratas i det straffrättsliga samarbetet inom EU. I fråga om uppföljning av de nyligen tillkomna bestämmelserna för att bekämpa terrorism konstaterade utskottet att regeringen regelmässigt brukar låta utvärdera ny lagstiftning efter det att den varit i kraft en tid. Utskottet utgick från att detta kommer att ske även med den aktuella lagstiftningen. Vid detta förhållande förelåg enligt utskottet inte skäl för riksdagen att göra något särskilt uttalande i frågan.

Utrikesministern har i en interpellationsdebatt den 22 mars 2005 (prot. 2004/05:94) framhållit att Sverige sedan lång tid drivit frågan om ökad rättssäkerhet vid användandet av internationella sanktioner, framför allt sådana som riktar sig mot terrorism.

Integritetsskyddskommittén har bl.a. i uppdrag att när det gäller intresset av effektivitet i brottsbekämpningen särskilt analysera förhållandet mellan den totala verkan av befintliga tvångsmedel och övervakningsmetoder och skyddet för den personliga integriteten.

Utskottet gör samma bedömning som förra året när det gäller regeringens uppföljning av den aktuella lagstiftningen och tillvaratagandet av de grundläggande fri- och rättigheterna i det straffrättsliga samarbetet inom EU. Till detta kommer att det uppdrag som Integritetsskyddskommittén fått innebära att motionsönskemålen om en utredning i brett perspektiv när det gäller integritetsskyddsaspekten tillgodoses. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om en sådan granskning som avses i motion Ju317 i denna del. Motionsyrkandet avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen m.m., punkt 1 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår propositionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: Ju49 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:Ju27 yrkande 2, 2004/05: Ju29 yrkande 1 och 2004/05:Ju412 yrkande 18.

Ställningstagande

Enligt 27 kap 18 § rättegångsbalken kan tillstånd till hemlig teleavlyssning beslutas av rätten när förundersökningen rör ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Tillstånd får även beslutas när förundersökningen rör ett brott med lägre straffminimum om det enskilda brottets straffvärde bedöms överstiga fängelse i två år.

I propositionen föreslår regeringen nu att en annan gräns skall sättas för inledande av förundersökning med anledning av överskottsinformation som inhämtas genom tvångsmedel. Regeringen föreslår att förundersökning skall få inledas bara om det är föreskrivet fängelse i ett år eller därutöver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter eller det finns särskilda skäl, vilka inte närmare specificerats.

Enligt min mening bör samma gräns gälla både för användningen av hemlig teleavlyssning och för användning av överskottsinformation som kommit fram genom tvångsmedlet. Som Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet framhållit har förslaget fått en onödigt generell räckvidd och innefattar alltför stora risker för reducerad rättssäkerhet och omfattande integritetskränkningar.

Användande av överskottsinformation bör alltså förutsätta misstanke om brott som kan ge två års fängelse, och denna bedömning bör underställas åklagare, för att förhindra missbruk från brottsbekämpande myndigheters sida och att den misstänktes, eller någon annans, integritet kränks. Det framlagda förslaget tillgodoser inte i tillräcklig utsträckning rättssäkerhets- och integritetsskyddsintressena. Propositionen bör avslås.

2. Begränsning av användningen av överskottsinformation, punkt 2 (m)

av Jeppe Johnsson (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 27 kap. 23 a § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, 6 a § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning samt 21 a § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll med de ändringarna att bestämmelserna får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3, lagförslagen 1–3. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju47 yrkande 1, bifaller delvis proposition 2004/05:143 i denna del och avslår motion 2004/05:Ju48.

Ställningstagande

Det finns anledning att välkomna det förhållandet att det nu läggs fram ett förslag till uttrycklig reglering av användningen av överskottsinformation. Regeringens lagförslag innebär emellertid en onödig begränsning. Begränsningarna gäller att förundersökning eller motsvarande utredning som grundar sig på överskottsinformation bara får inledas om brottet kan föranleda fängelse i ett år eller däröver och det kan antas att brottet inte föranleder annat än endast böter, eller om det finns särskilda skäl.

Det finns starka invändningar mot dessa begränsningar. Det bör krävas tunga skäl för att inskränka principen om fri bevisprövning på detta sätt. De skäl som regeringen anför är inte helt övertygande. Till detta kommer att den skyldighet polis och åklagare har att inleda förundersökning så snart det finns en misstanke om brott skall åsidosättas i dessa fall men inte i andra fall, vilket ter sig märkligt.

Ett tungt vägande skäl mot den föreslagna begränsningen är vidare allmänhetens intresse av att brott utreds. Begränsningen torde slå hårdast mot de brott som drabbar flest människor i vardagen, de s.k. mängdbrotten, som redan i dag har den allra lägsta uppläringsgraden. Det skulle vara direkt stötande om det finns information hos polis och åklagare som skulle kunna leda till lagföring men som inte får användas. Det finns som Lagrådet påpekat anledning att anta att den föreslagna begränsningen har samband med att polisen i nuläget inte har resurser att utreda mindre allvarliga brott. Den bristande uppbyggnaden av rättsväsendet får dock aldrig utgöra en ursäkt för att i praktiken tolerera en mängd vardagsbrott.

Brottsoffrens behov måste stå i centrum för rättspolitikerna. Den föreslagna begränsningen skulle skapa ett irrationellt och ur mångas perspektiv orättvist rättsväsende. Riksdagen bör med ändring av propositionens lagför-

slag i denna del, med bifall till motion Ju47 i denna del och med avslag på motion Ju48 i denna del anta de lagförslag som finns i bilaga 3 Reservanternas lagförslag under punkterna 1–3, vilka inte innehåller de nämnda begränsningarna.

3. Begränsning av användningen av överskottsinformation, punkt 2 (kd)

av Peter Althin (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 27 kap. 23 a § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken med den ändringen att bestämmelsen får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3 lagförslag 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju48, bifaller delvis proposition 2004/05:143 i denna del och avslår motion 2004/05:Ju47 yrkande 1.

Ställningstagande

Propositionen är i stort ett steg i rätt riktning. Utrymmet för att använda överskottsinformation har emellertid inte begränsats i tillräcklig mån. Förundersökning eller motsvarande utredning som grundar sig på överskottsinformation föreslås få inledas bl.a. om det finns särskilda skäl. De särskilda skälen öppnar för godtycke. Som Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet anfört är förslaget i denna del för långtgående med onödigt generell räckvidd och innefattar alltför stora risker för reducerad rättssäkerhet. Det är angeläget att lagstiftningen ger ett gott skydd för den enskildes integritet. Hemliga tvångsmedel bör endast användas med stor försiktighet och på sådant sätt att den enskilde inte utsätts för onödig skada eller olägenhet. Möjligheten att åberopa särskilda skäl bör utgå eftersom innebörden av formuleringen särskilda skäl är svår att förutse och innebär ett stort avsteg från den begränsning som finns till för att värna den personliga integriteten. Riksdagen bör därför med ändring av propositionens lagförslag i denna del, med bifall till motion Ju48 och med avslag på motion Ju47 i denna del anta det förslag till lydelse av 27 kap. 23 a § rättegångsbalken som finns under punkt 4 i bilaga 3 Reservanternas lagförslag.

4. Överskottsinformation vid öppna tvångsmedel, punkt 4 (m)
av Jeppe Johnsson (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om överskottsinformation vid öppna tvångsmedel. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju47 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringens förslag gäller endast hemliga tvångsmedel och utelämnar all information som kan komma fram vid t.ex. brevöppning eller husrannsakan. Regeringens invändning att den saknar tillräckligt underlag för att föreslå en generell reglering är inte acceptabel. Det arbete som har legat till grund för en lagreglering av överskottsinformation borde självfallet ha inkluderat samtliga tvångsmedel. Såväl rättstillämpningen som lagstiftningen blir nu ofullständig och haltande. Regeringen bör snarast initiera en utredning och snarast återkomma till riksdagen med ett förslag till en generell reglering av användningen av överskottsinformation. Riksdagen bör med bifall till motion Ju47 i denna del som sin mening ge regeringen detta till känna.

5. Underrättelse om hemlig övervakning, punkt 5 (v, mp)
av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om underrättelse om hemlig övervakning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju317 yrkande 3.

Ställningstagande

En person som utsätts för hemliga tvångsmedel kan av naturliga skäl inte bli underrättad om detta i förhand. Det är emellertid märkligt att personen i efterhand inte underrättas om övervakningen. Konsekvensen blir då att endast den som åtalas får veta att en hemlig tvångsåtgärd vidtagits. Den som är oskyldig förblir emellertid ovetande. För att förstärka rättssäkerheten bör den som utsätts för hemlig övervakning meddelas detta efter avslutad förundersökning och därigenom ges möjlighet att överklaga ett beslut som han eller hon anser felaktigt. Ett felaktigt beslut skulle kunna innebära en

skadeståndsskyldighet för det intrång i den personliga integriteten som skett. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till bestämmelser som innebär en plikt att underrätta personer som utsatts för hemlig övervakning som inte lett till åtgärd av de rättsvårdande myndigheterna. Riksdagen bör med bifall till motion Ju317 i denna del som sin mening ge regeringen detta till känna.

6. Rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel, punkt 6 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rättsmedel vid användning av hemliga tvångsmedel. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju49 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt artikel 13 i Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna skall var och en tillerkännas rätten till effektiva rättsmedel. I rättssäkerhetens namn bör de individer som blir föremål för hemliga tvångsmedel i efterhand ges rättsliga medel att kräva upprättelse. Det bör av lagstiftningen framgå en rätt till ordentligt ideellt skadestånd. En sådan reglering behövs enligt min mening för att tillgodose Europakonventionens krav på ett effektivt rättsmedel och är särskilt angeläget vid användning av ett så integritetskränkande instrument som hemliga tvångsmedel. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag, varigenom medborgaren tillförsäkras det rättsmedel när det gäller överskottsinformation som är effektivt i enlighet med artikel 13 i Europakonventionen. Detta bör med bifall till motion Ju49 i denna del ges regeringen till känna.

7. Buggning, punkt 7 (m, fp, kd, c)

av Peter Althin (kd), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om buggning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: Ju29 yrkande 2, 2004/05:Ju412 yrkande 15, 2004/05:Ju465 yrkande 8 och 2004/05:Ju489 yrkandena 20 och 21 samt bifaller delvis motion 2004/05: Ju347.

Ställningstagande

Det är viktigt att modern teknik kan användas i bekämpningen av den allt grövre och alltmer svårutredda brottsligheten. Ett av sätten att komma åt den organiserade brottsligheten som prövats med framgång i flera andra länder är hemlig rumsavlyssning, s.k. buggning. Buggning gör det möjligt att beivra och bekämpa brottslighet som annars är svår att utreda. Även i Sverige bör det vara tillåtet med buggning. Ett beslut om buggning måste dock föregås av omsorgsfulla överväganden, och alltid vägas mot den enskildes intresse av personlig integritet. Reglerna om när buggning skall få användas måste vara strikta. Buggning skall enligt vår mening bara få tillämpas vid grov kriminalitet, t.ex. grova narkotikabrott, mord och människohandel. Åtgärden skall beslutas av domstol och samma regler, bl.a. i fråga om offentligt ombud, gälla som vid hemlig teleavlyssning. För att värna om den personliga integriteten måste det införas bestämmelser om hur polisen skall förfara med överskottsinformation från avlyssningen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med detta. Riksdagen bör med bifall till motionerna Ju29, Ju347, Ju 412, Ju465 och Ju489 och delvis bifall till motion Ju347 i här aktuella delar ge regeringen detta till känna.

8. Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte, punkt 9 (m, fp, c)

av Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om efterforskning av vapen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju352 yrkande 4.

Ställningstagande

Polisens möjligheter att ta illegala vapen i beslag är begränsade. Enligt dagens lagstiftning har polisen inte rätt att i förebyggande syfte kontrollera en bil, utan måste ha tillstånd till husrannsakan av en åklagare. Detta kräver att misstanke för ett specifikt brott föreligger. Polisens möjlighet till

visitation enligt 19 § polislagen gäller enligt förarbetena inte fordon. Detta innebär att polisen inte kan ingripa då de har anledning att misstänka att en person har ett dolt, illegalt vapen i sin bil.

Möjligheterna för polisen att ingripa måste anpassas till hur de kriminella agerar. Det är inte acceptabelt att den som innehar ett illegalt vapen i syfte att begå ett brott ska kunna försvåra polisens ingripande genom att förvara vapnet i en bil för att sedan hämta det vid behov. Vi anser att polislagen bör tillåta att polisen söker igenom misstänkta personers fordon för att kunna beslagta illegala skjutvapen.

Vi anser att det inte behövs någon ytterligare beredning av frågan innan ett lagförslag läggs fram. Regeringen bör ges i uppdrag att snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

9. Åtgärder mot terrorism, punkt 10 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot terrorism. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju317 yrkande 2.

Ställningstagande

I arbetet med att ta fram ny lagstiftning mot terrorism har organisationer som värnar om mänskliga rättigheter lämnats utanför processen. Fler åtgärder tillkommer i allt högre hastighet. Allt fler åtgärder drivs igenom i sakens namn trots att de ibland kan tyckas ligga mycket långt ifrån terroristbekämpning. I andra EU-länder har utvecklingen gått ännu längre. Det är en mycket olycklig utveckling att så viktiga frågor som mänskliga rättigheter och integritet kommit i skymundan i detta sammanhang. Det är inte möjligt att värna om demokratin genom att inskränka mänskliga rättigheter. Samtidigt gäller givetvis att det är oundgängligen nödvändigt att vidta åtgärder för att hindra terroristattentat. De åtgärder som vidtagits i kampen mot terrorism bör granskas i förhållande till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Regeringen bör tillsätta en utredning i detta syfte. Riksdagen bör med bifall till motion Ju317 i denna del som sin mening ge regeringen detta till känna.

Särskilt yttrande

Lagreglering av vissa arbetsmetoder, punkt 8 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Utöver de lagreglerade tvångsmedlen använder sig svensk polis av dolda kroppsmikrofoner samt inspelning av telefonsamtal där en polis eller någon polisen anlitat själv deltar i samtalet. Metoderna är inte lagreglerade och kan strida mot Europakonventionen eftersom de inte har uttryckligt lagstöd. Svensk polis använder sig också av s.k. pejling som innebär att en radiosändare i hemlighet fästes på t.ex. en bil för att ge möjlighet att på avstånd följa fordonets väg. Under vissa omständigheter skulle även denna metod kunna strida mot bestämmelserna i Europakonventionen. Det finns anledning att alla dessa arbetsmetoder regleras i lag. Det bör kunna förutsättas att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag med denna inriktning när beredningen i Regeringskansliet fullföljts. Jag har därför valt att inte yrka bifall till motion Ju317 i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:143 Överskottsinformation vid användning av hemliga tvångsmedel m.m.:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning,
3. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
4. lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Följdmotioner

2004/05:Ju47 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår förslaget till begränsning av rätten att använda överskottsinformation.
2. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag till reglering av hur överskottsinformation som åtkommit genom öppna tvångsmedel skall användas.

2004/05:Ju48 av Peter Althin m.fl. (kd):

Riksdagen avslår kategorin ”särskilda skäl” i lagtextens 27 kap. 23 a §.

2004/05:Ju49 av Leif Björnlod (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2004/05:143 om överskottsinformation vid användning av hemliga tvångsmedel m.m.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda medborgarens möjligheter till effektiva rättsmedel vid användningen av överskottsinformation.

Motioner väckta med anledning av skr. 2004/05:36

2004/05:Ju27 av Peter Althin m.fl. (kd):

2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till lagstiftning angående hur överskottsinformation skall hanteras i samband med tillämpning av aktuella tvångsmedel, enligt vad i motionen anförs.

2004/05:Ju29 av Johan Linander m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast skall återkomma till riksdagen med förslag på hur reglering av överskottsinformation skall hanteras i samband med tillämpning av aktuella tvångsmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att buggning bör tillåtas vid misstanke om brott som kan föranleda minst fyra års fängelse.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Ju211 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag till lagändringar som möjliggör användning av bild- och ljudövervakning i samband med pågående brott såsom gisslantagningsituationer.

2004/05:Ju212 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen begär att regeringen snarast lägger fram förslag till lagändringar som möjliggör för polisen att störa ut mobiltelefontrafik i samband med akuta brottsituationer som bombhot, i enlighet med vad som i motionen anförs.

2004/05:Ju317 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla tvångsmedel som i dag används skall vara reglerade i lag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de åtgärder som vidtagits i kampen mot terrorismen skall granskas i förhållande till de grundläggande mänskliga rättigheterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör införas regler om plikt att underrätta personer som utsatts för hemlig övervakning, vilken inte lett till åtgärd av de rättsvårdande myndigheterna.

2004/05:Ju347 av Anders Karlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot grövre brottslighet.

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

4. Riksdagen beslutar om en ändring i polislagen i syfte att ge poliser möjlighet att genomöka misstänkta personers fordon i jakt på illegala vapen, även utan misstanke om att konkret brott begåtts, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hemlig rumsavlyssning, s.k. buggning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagreglera användningen av överskottsinformation.

2004/05:Ju465 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett lagförslag med innebörden att tillåta buggning för att effektivare komma åt den avancerade kriminaliteten.

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att buggning bör tillåtas i Sverige vid misstanke om grova brott.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bestämmelser om hur polisen skall förfara med överskottsinformation från avlyssning bör införas.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 27 kap. 24 § skall ha följande lydelse,
dels att det i balken skall införas en ny paragraf, 27 kap. 23 a §, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

23 a §

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

24 §¹

En upptagning eller uppteckning som gjorts vid hemlig teleavlyssning skall granskas snarast möjligt. I fråga om sådan granskning tillämpas 12 § första stycket.

Upptagningar och uppteckningar skall, i de delar de är av betydelse från utredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen *nedlagts* eller avslutats eller, om åtal väckts, målet avgjorts slutligt. De skall där- efter förstöras.

Upptagningar och uppteckningar skall, i de delar de är av betydelse från *brotsutredningssynpunkt*, bevaras till dess förundersökningen *har lagts ned* eller avslutats eller, om åtal väckts, målet *har* avgjorts slutligt. *I de delar upptagningarna och uppteckningarna är av betydelse för*

¹ Senaste lydelse 1989:650.

att förhindra förestående brott skall de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. De skall därefter förstöras.

Trots vad som sägs i andra stycket får brottsutredande myndigheter behandla uppgifter från upptagningar och uppteckningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning

dels att 7 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Om det vid hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

7 §

En upptagning som gjorts vid hemlig kameraövervakning skall granskas snarast möjligt. I fråga om sådan granskning tillämpas 27 kap. 12 § första stycket rättegångsbalken.

Upptagningar som saknar betydelse från utredningssynpunkt skall förstöras omedelbart efter det att de har granskats. Upptagningar skall, i de delar de är av betydelse från utredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. De skall därefter omedelbart förstöras.

Upptagningar som saknar betydelse från brottsutredningssynpunkt skall förstöras omedelbart efter det att de har granskats. Upptagningar skall, i de delar de är av betydelse från brottsutredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. *I de delar upptagningarna är av betydelse för att förhindra förestående brott skall de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott.* De skall därefter omedelbart förstöras.

Trots vad som sägs i andra stycket får brottsutredande myndigheter behandla uppgifter från upptagningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

dels att 22 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen eller övervakningen, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

22 §¹

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning skall granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Rikspolisstyrelsen, en polismyndighet eller en åklagare. Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, skall den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen.

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning skall granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Rikspolisstyrelsen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, skall den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. *I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som*

¹ Senaste lydelse 1993:612.

har föranlett avlyssningen skall dock 27 kap. 24 § andra och tredje styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Rikspolisstyrelsen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling skall undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, skall en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

4. Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

1 §¹

Regeringen får meddela föreskrifter om att

a) denna lag eller vissa föreskrifter i lagen skall tillämpas även i fråga om andra föremål än sådana som anges i 1 kap. 2 och 3 §§, om föremålen är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet,

b) anslagsenergin eller utgångshastigheten hos en projektil från ett skjutvapen skall understiga ett visst värde för att vapnet skall anses vara effektbegränsat enligt 2 kap. 1 §,

c) bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. 1 § inte skall gälla innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till

- statliga tjänstemän eller personer som tillhör det militära försvaret, räddningstjänsten eller polisväsendet,

- den som för statens räkning tillverkar krigsmateriel, eller

- frivilliga försvarsorganisationer,

d) tillstånd skall krävas för överföring av skjutvapen eller ammunition från Sverige till ett annat land,

e) den som avser att föra ut ett skjutvapen från Sverige eller lånar ut ett skjutvapen till någon som är fast bosatt i ett annat land och inte skall använda vapnet endast i Sverige, skall anmäla detta till polismyndigheten, och om att

f) denna lag inte skall gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som en företrädare för en annan stats myndighet medför vid tillfällig tjänstgöring i Sverige

f) denna lag inte skall gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som en företrädare för en annan stats myndighet medför vid tillfällig tjänstgöring i Sverige *eller vid resa för tjänsteändamål genom Sverige.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Senaste lydelse 2000:348.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

1. Förslag till lydelse av 27 kap. 23 a § rättegångsbalken enligt reservation 2

*Utskottets förslag**Reservanternas förslag***27 kap.**

23 a §

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. *Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om*

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

2. Förslag till lydelse av 6 a § lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning enligt reservation 2

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

6 a §

Om det vid hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. *Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om*

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Om det vid hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

3. Förslag till lydelse av 21 a § lagen (1991:1572) om särskild utlänningskontroll enligt reservation 2

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

21 a §

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen eller övervakningen, får uppgifterna användas för att utreda brottet. *Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om*

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller

2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen eller övervakningen, får uppgifterna användas för att utreda brottet.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

4. Förslag till lydelse av 27 kap. 23 a § rättegångsbalken enligt reservation 3

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

27 kap.

23 a §

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, *eller*

2. *det finns särskilda skäl.*

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Om det vid hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.